

**МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ
ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ
«ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Збірник матеріалів науково-практичного
круглого столу
«ПОГОВОРИМО ПРО ПРОБАЦІЮ: ІСТОРІЯ
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»
(присвячений сторіччю університету та сьомій
річниці прийняття
Закону України «Про пробацію»)**

11 лютого 2022 р.

Одеса 2022

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ФІЛІЯ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ «ЦЕНТР ПРОБАЦІЇ»
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**Збірник матеріалів
науково-практичного круглого столу**

**ПОГОВОРИМО ПРО ПРОБАЦІЮ: ІСТОРІЯ
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**(присвячений сторіччю університету
та сьомій річниці прийняття
Закону України «Про пробацію»)**

11 лютого 2022 року

Одеса
ОДУВС
2022

УДК 343.84:343.24(477)

П43

*Тези доповідей друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення тез, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

П43 Поговоримо про пробацію: історія становлення, розвиток та перспективи: матеріали круглого столу. 11 лютого 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. с. 164

У збірнику представлено тези доповідей, які були оприлюднені під час круглого столу «Поговоримо про пробацію: історія становлення, розвиток та перспективи», що відбувся у Одеському державному університеті внутрішніх справ 11 лютого 2022 року. Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

УДК 343.84:343.24(477)

© ОДУВС, 2022

«ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБАЦІЇ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ»

Будяченко Ольга Миколаївна,
к.ю.н., доцент кафедри кримінального права
та кримінології факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса

На сьогодні проблема злочинності серед неповнолітніх залишається однією з найбільш значущих для українського суспільства, адже від того, як вона вирішується залежить моральний клімат у суспільстві в цілому.

Причини та умови скоєння кримінальних правопорушень залежать від конкретних життєвих обставин. Треба зазначити високий рівень злочинності неповнолітніх із неблагополучних сімей, тому що саме в таких сім'ях з'являється потяг до алкоголізму, наркоманії, відсутні будь-які моральні цінності, внаслідок чого відбувається моральна деградація у підлітка.

Безвідповідальність рідних та близьких, байдужість педагогів призводить підлітка до розбещеності та вседозволеності, що призводить до несприятливих наслідків. Більшість таких факторів суттєво спонукають неповнолітніх до скоєння кримінального правопорушення, тому що саме ця категорія осіб має нестійку психіку, нерозвинену здатність критично оцінювати ситуацію, що склалася. Внаслідок чого за скоєні суспільно-небезпечні діяння неповнолітні притягуються до кримінальної відповідальності.

Нині важливу роль у запобіганні кримінальним правопорушенням неповнолітніх займає система пробації. Це досить новий для України термін, який з'явився із прийняттям Закону України «Про пробацію». Законом визначено пробацію, як систему наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних пока-

рань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

Метою пробації є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності. Таким чином, інститут пробації зорієнтований на посилення безпеки суспільства шляхом профілактики правопорушень та виправлення засуджених.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про пробацію» пробація щодо неповнолітніх повинна здійснюватись з урахуванням вікових та психологічних особливостей неповнолітніх, а також спрямовуватись на забезпечення їх нормального фізичного і психічного розвитку, профілактику агресивної поведінки, мотивацію позитивних змін особистості та поліпшення соціальних стосунків.

Крім того, пробація щодо неповнолітніх здійснюється органом пробації спільно з органами та службами у справах дітей, спеціальними установами та закладами, що здійснюють їх соціальний захист і профілактику правопорушень. Співпраця уповноважених органів з питань пробації та Служб у справах дітей спрямована передусім, на надання соціальної допомоги засудженим дітям та молоді під час їхнього перебування на обліку, а також зменшення ризику скоєння повторних кримінальних правопорушень даними особами, аби вони не опинилися за ґратами знову.

Закон України «Про пробацію» передбачає використання в Україні трьох видів пробації: досудової, наглядової та пенітенціарної. Досудова пробація полягає у складанні для потреб суду формалізованої доповіді, що характеризує обвинуваченого. Така доповідь повинна містити соціально-психологічну характеристику обвинуваченого, оцінку ризиків повторного вчинення кримінального правопорушення, висновок про можливість виправлення без обмеження або позбавлення волі.

Доречним до вищевикладеного можна вважати підготовку досудових доповідей щодо обвинувачених, яка стосовно неповнолітніх додатково повинна містити інформацію про вплив криміногенних чинників на протиправну поведінку підлітків, рекомендації щодо профілактичних заходів, спрямованих на мінімізацію ризику повторного вчинення неповнолітніми кримінальних правопорушень.

Зазначене надасть можливість зменшити кількість судових рішень стосовно неповнолітніх, пов'язаних з позбавленням волі. При цьому обвинувачений має право брати участь у підготовці досудової доповіді

шляхом надання персоналу органу пробації інформації, необхідної для складання доповіді.

Кримінальний процесуальний кодекс України ст. 314-1 передбачає, що досудова доповідь обов'язково складається щодо неповнолітнього обвинуваченого віком від 14 до 18 років, незалежно від тяжкості злочину, за винятком випадків, прямо передбачених Кодексом. За даними судової статистики, у 2020 році суди постановили 665 ухвал про надання органом пробації досудової доповіді щодо неповнолітніх, що становить 6,4% від загальної кількості ухвал про надання досудової доповіді у тому році.

Після ухвалення судом обвинувального вироку та призначення покарання, не пов'язаного з фактичним ув'язненням, стосовно засудженого здійснюється наглядова пробація. При цьому пробаційні програми щодо неповнолітніх в Україні реалізуються секторами ювенальної пробації, які діють на підставі Типового положення про сектор ювенальної пробації, затвердженого Міністерством юстиції України.

Також теоретично можливе застосування до неповнолітніх програм пенітенціарної пробації, яка полягає у підготовці осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання.

Отже, підсумовуючи зазначимо, що пробація щодо неповнолітніх є дієвою системою наглядових, виховних та профілактичних заходів, які дозволяють здійснювати ефективне запобігання злочинності неповнолітніх в органах виконання покарань, а також загалом вплинути на зниження рівня рецидивної злочинності неповнолітніх в Україні.

Список використаних джерел:

1. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2020 рік. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/main_site/1k_2020.xlsx (дата звернення 31.01.2021).

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 31.01.2021).

3. Пекарчук В.М. Закон України «Про пробацію» - помітний крок на шляху попередження злочинності неповнолітніх: теоретико-правовий аспект. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 3. С.111-112.

4. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19> (дата звернення 31.01.2021).

ЗМІСТ

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО	3
Асєєв Р.О. ПСИХОЛОГІЧНО-ПРОБАЦІЙНИЙ СУПРОВІД ОСІБ, ЯКІ ТИМЧАСОВО ПЕРЕБУВАЮТЬ У КОНФЛІКТІ ІЗ ЗАКОНОМ.....	4
Абасова Ф.А., Будяченко О.М. РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ	8
Беньковський С.Ю. МІСЦЕ ТА РОЛЬ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	11
Блага А.Б. ПРОБАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ, НА ЯКОГО ПОКЛАДАЮТЬСЯ ФУНКЦІЇ ІЗ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	14
Богатирьов І.Г. СОЦІАЛІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТА ПРОБАЦІЇ ДО УМОВ ВІДБУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ В УКРАЇНІ.....	18
Богатирьова О.І., Олефір Л.І. НАУКОВІ ПОГЛЯДИ ВІТЧИЗНЯНИХ ВЧЕНИХ НА ПОНЯТТЯ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	21
Боровська О.О. СУТНІСТЬ, ПЕРЕВАГИ ТА МЕТА ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ	24
Будяченко О.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБАЦІЇ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ.....	29
Вайда Т.С. ПОНЯТТЯ СЛУЖБИ ПРОБАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ЇЇ ВОЛОНТЕРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: НАГЛЯД ЗА ОСНОВНИМИ НАПРЯМАМИ ВИПРАВЛЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ-ПРАВОПОРУШНИКІВ	32